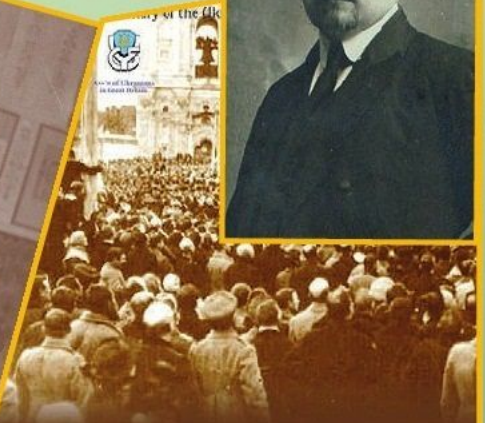
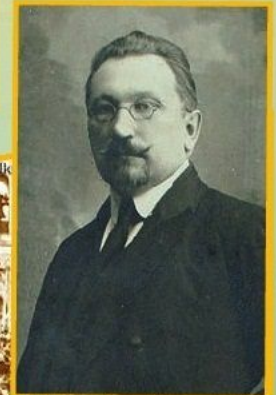
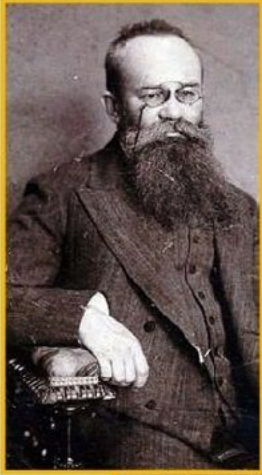

КРАЄЗНАВСТВО

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ 1/2'2017

Союз Українців у Великій Британії

THE ASS'N OF

Посольство України
у Сполученому Королівстві

THE I
TO T

представляють

1917 - 2017

Українська революція: урок
Ukrainian Revolution: Lessons

Виставка документів, фотографій
і речових пам'яток
з архівних, музейних, бібліотечних
і приватних збірок

An exhibi
photo
from arc
and

22 березня - 30 травня 2017
(понад пів року - тижнями)

22 M
(

Центральний дім СУБ - AUGB Central O
49 Linden Gardens, Notting Hill, London W2 4HG. Tel. 02
www.augb.co.uk Facebook: www.facebook.com

К Р А Є З Н А В С Т В О

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у квітні 1927 року Українським комітетом краєзнавства
Репресований у 1930 році
Відроджений 1993 року з ініціативи Національної спілки краєзнавців України

1/2(98/99)'2017

З М І С Т

Головний редактор
Олександр Реєнт

Редакційна колегія:
Олег Бажан
(перший заступник
головного редактора)

Олександр Удод
(заступник
головного редактора)

Лев Баженов
Віль Бакіров

Геннадій Бондаренко
Володимир Великочий
Сергій Гальчак

Микола Головка
Олександр Гончаров

Олександр Гуржій
Віктор Даниленко

Володимир Дмитрук
Олександр Добржанський

Олександр Завальнюк
Михайло Косило

Віктор Коцур
Олександр Лисенко

Руслана Маньковська
Володимир Милько

Олексій Нестуля
Олександр Рубльов

Григорій Савченко
Валерій Смолій

Засновники:
Національна спілка
краєзнавців України
Інститут історії України
НАН України

Виходить
щоквартально
ISSN 2222-5250

VI з'їзд Національної спілки краєзнавців України

- Інформаційне повідомлення про VI з'їзд Національної спілки краєзнавців України 5
- Звіт Правління Національної спілки краєзнавців України (доповідь голови НСКУ, члена-кореспондента НАН України Олександра Реєнта) 10
- Звернення учасників VI з'їзду Національної спілки краєзнавців України до української громадськості 19

Літопис українського краєзнавства

- Олександр Реєнт (м. Київ). Науково-методологічні засади сучасного краєзнавства 21
- Надія Щербина (м. Одеса). Історико-краєзнавчі дослідження на Одещині у другій половині ХХ століття: тенденції та напрямки 25

До 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років

- Тетяна Радугіна (м. Київ). Українська Центральна Рада в документальній та іконографічній збірках Національного музею історії України 39
- Ольга Скороход (м. Київ). Динаміка ставлення мешканців Києва до представників династії Романових у Києві в березні 1917 року 50
- Антон Костенко, Анастасія Шевченко (м. Херсон). «Одного роду, але не одного з тобою класу»: сприйняття жовтневого перевороту родом Гошкевичів 62
- Людмила Пекарська (м. Лондон). Виставка «Українська революція 1917-1921: уроки минулого» у Лондоні 73

Історія міст і сіл України:**історико-теоретичні проблеми вивчення**

Стефан Машкевич (м. Київ). Історія приміських трамвайних ліній Києва. III. Деміївський трамвай 81

Ігор Козак, Ганна Козак, Павліна Ольшовська (м. Люблін). Дослідження неіснуючого українського села Старе Брусно у Польщі із застосуванням даних лазерного сканування 95

Краєзнавство в особах

Олександр Забарний (м. Ніжин). До нових горизонтів пізнання (Григорій Васильович Самойленко) 105

Олександр Реєнт (м. Київ). «Історію пишу...» (до 60-річчя з дня народження історіографа Олександра Удода) 114

Людмила Ведмідь (м. Київ). Наукові обшири Олександра Рубльова (до 60-річчя вченого) 119

Олександр Романцов (Київ). Осягаючи простір та час (до 50-річчя Ярослави Верменич) 121

Джерела та біографічні студії

Наталя Мех (м. Київ). Життя святих, укладені на Святій Горі Афон та українська агіографічна традиція 123

Оксана Силка (м. Київ), Лариса Синявська (м. Черкаси). Михайло Злобинець: бандурист та просвітник 127

Тамара Вронська, Світлана Лясковська (м. Київ). Радянський «віце-консул» у Львові Михайло Тимошенко: професійні ліфти у біографії розвідника 143

Історія України у світлі регіональних досліджень

Сергій Добржанський (м. Чернівці). Губернські міста Правобережжя: порівняльний аналіз розвитку в другій половині XIX – на початку XX ст. 169

Віталій Левицький, Микола Москалюк (м. Тернопіль). Джерела формування та становище робітників легкої промисловості Наддніпрянської України в другій половині XIX – на початку XX століття 175

Олександр Осипенко (м. Одеса). Фіскальна політика румунських окупантів щодо сільського населення в південно-західних землях України (1941-1944 рр.) 184

Павло Сацький (м. Київ). Концепція розвитку бабовництва в південних районах УРСР і Криму на початку 1950-х рр. як передумова формування єдиного регіонального господарського комплексу 192

До 80-річчя «Великого терору»

Валерій Левченко (м. Одеса). Генерації вчених-істориків та «Великий терор»: від інтелектуальної покори до репресій (на прикладі одеської корпорації гуманітаріїв) 201

Володимир Маслак, Сергій Сезін, Дмитро Сезін (м. Кременчук). Поляки Полтавщини у період масових репресій 30-х років XX століття 208

Вадим Золотарьов (м. Харків), Олег Бажан (м. Київ). «Обліковець» масових убивств у добу «Великого терору» (Соломон Абрамович Альзіцер) 215

Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту
історії України НАН
України (протокол № 6
від 15.06.2017 р.)

Журнал зареєстровано
Міністерством юстиції
України (Свідоцтво про
державну реєстрацію
друкованого засобу масової
інформації – серія КВ № 1722
від 06.12.1995 р.)

Наказом МОН України
№ 1604

від 22.12.2016 р.

журнал внесено до переліку
наукових фахових видань, у
яких можуть публікуватися
результати дисертаційних
робіт на здобуття наукових
ступенів доктора
і кандидата наук
за спеціальностями
«Історичні науки»

Журнал включено до
бібліографічної бази даних
наукових публікацій РІНЦ

Усі права застережені.

Передрук дозволено тільки
за згодою редколегії.

Адреса редакції:

01001, м. Київ-1,
вул. М.Грушевського, 4,
кім. 212
тел.: 278-02-38, 279-13-88

E-mail:

bazhanclio@ukr.net

Електронна версія:

www.history.org.ua

www.nbu.gov.ua

www.nsku.org.ua

© Національна спілка
краєзнавців України, 2017

© Інститут історії України
НАН України, 2017

Національна спілка краєзнавців України: панорама сучасного життя

- Олександр Гончаров (м. Київ).* «Другі киевознавчі читання» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка . . . 233
- Галина Кязимова, Олена Шипотілова (м. Одеса).* Краєзнавство у подунайському співробітництві: VI Міжнародна наукова конференція «Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри» (м. Одеса, 28-29 квітня 2017 р.) 238
- Володимир Дмитрук (м. Київ).* Науково-краєзнавча експедиція НСКУ «Козацька доба Переяславщини» 243

Наукова інформація

- Світлана Кирій (м. Київ).* Сластьонівські школи – зразок українського архітектурного модерну 247
- Олексій Бакалець (м. Бар).* IV міжнародна науково-практична конференція «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку» 252

Огляди

- Олексій Попович (м. Львів).* Висвітлення українського визвольного руху в період Другої світової війни в документальних та художніх фільмах незалежної України (2005–2014) 257
- Георгій Кожолянко (м. Чернівці).* Відвідання Чернівців «королем гри на фортепіано» 272
- Григорій Голиш (м. Черкаси).* Черкащина в добу Української революції 1917–1921 рр. 274
- Мартін-Олександр Кислий (м. Київ).* Тисяча сторінок про Крим 277

In memoriam

- Михайло Делеган (м. Ужгород).* Василь Васильович Пагіря: краєзнавець і журналіст 281
- Микола Михайлуца (м. Одеса).* Петро Микитович Тригуб – краєзнавець з Миколаївської «Могилянки» 284
- Поет і громадянин Борис Ілліч Олійник 289
- Від нас пішов Петро Іванович Арсенич 291
- Про авторів 293
- Вимоги щодо оформлення статей 296

На першій сторінці
обкладинки:
фотознімки доби
Української Центральної
Ради, які зберігаються у
фондах Національного
музею історії України.

Олександр Бакалець (м.Глухів)

IV міжнародна науково-практична конференція «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку»

9–10 вересня 2016 р., в рамках святкування 150-річчя з дня народження М. С. Грушевського, 615-ї річниці першої документальної згадки про місто Ров, 475-ї річниці з часу надання місту Бар магдебурзького права, на базі Барської міської ради та Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського, відбулася IV Міжнародна науково-практична міждисциплінарна конференція «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку».

Організаторами такого представницького форуму виступили голова Вінницької обласної ради, голова оргкомітету *А.Д. Олійник*, автор проекту, організатор конференції, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії, правознавства та методики навчання Глухівського НПУ ім. О. Довженка, здобувач відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії НАН України, член НСКУ *О.А. Бакалець*, Барський міський голова *А.А. Цищорський*, керівник Центру соціокультурного проектування МТПЛ, член-кореспондент УАННП, академік УАНУ, співавтор проекту *М. М. Мосунов*, директор Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському НУ ім. І. Огієнка, академік УАНУ, доктор історичних наук, професор *Л.В. Баженов*.

У конференції взяли активну участь 56 учасників з наукових установ та вишів України і Республіки Польща – історики, краєзнавці, мистецтвознавці, бібліотечні, музейні працівники, філософи, політологи, біологи, екологи, архітектори, представники депутатського корпусу та місцевого самоврядування, серед них 4 академіки (*Л.В. Баженов, М.Ф. Дмитрієнко, Ф.М. Медвідь, М.М. Мосунов*), 14 докторів наук, професорів (*Ю.А. Мицик, В. М. Скляр, О. Я. Пилипчук, В. В. Тельвак, Ф. М. Кирилюк, В. В. Гоцуляк, В.О. Доценко, О.І. Курок, І. М. Романюк, Ю.А. Зінько, Г.В. Дефорж, М.В. Йолтуховський, В.О. Шапринський, С. Д. Гальчак*), 15 докторантів і кандидатів наук, 3 магістри, 2 студенти, 4 наукових співробітників музеїв, 3 – бібліотек, 20 викладачів історії коледжів та ЗОШ I-III рівнів акредитації Барського району Вінницької області.

Захід відбувся за сприяння МОН України, Міністерства регіон. розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Центру соціокультурного проектування МТПЛ, Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, Вінницького обласної ради, Глухівського НПУ ім. О. Довженка, Київського НУ будівництва і архітектури, Київського університету ім. Б. Грінченка, Інституту історії, етнології і права Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Вінницької обласної наукової універсальної бібліотеки ім. К. Тимірязєва, Барської міської ради, Барської районної державної адміністрації, Барської районної ради, Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. Михайла Грушевського, Барської районної бібліотеки, Польського Дому.

Перед початком пленарного засідання учасники переглянули виставку наукової літератури, відеоматеріали попередніх трьох міжнародних конференцій, фотовиставку Є. Меснянікіна «Бар історичний», взяли участь у презентації ілюстрованих путівників «Барський районний історичний музей» *О.А. Бакальця*, путівника для дітей «Старовинні фото міста» *С.В. Мірчука*, бібліографічного покажчика «Михайло Грушевський і Вінниччина (до 150-річчя від дня народження (29.09.1866–24.11.1934))» *Г.М. Авраменко, О. Ю. Антонюк*; вст. ст.: *І.М. Романюк, О.А. Бакалець*; від. за вип. *Н. І. Морозова* (2016).

З вітальним словом до учасників та гостей конференції звернулися: голова Вінницької обласної ради, голова оргкомітету *А. Д. Олійник*, заступник глави Барської райдержадміністрації *Н.В. Мельник*, Барський міський голова *А.А. Цищорський*, голова Барської районної ради *М.І. Піддубний*, кандидат історичних наук, доцент *О.А. Бакалець*, канд. пед. наук, директор Барського ГПК ім. М. Грушевського *П.Н. Савчук*.

Великий інтерес в учасників пленарного засідання викликали доповіді: керівника Центру соціокультурного проектування МТПЛ *М. М. Мосунова (м. Київ)* – «Європейська культурна спадщина як ресурс сталого розвитку Барської землі Поділля»; д-ра історичних наук, професора, академіка УАНУ, провідного наукового співробітника Інституту історії України НАН України, заслуженого діяча науки і техніки України *М.Ф. Дмитрієнко (м. Київ)*, доктора медичних наук, професора Вінницького національного медичного університету ім. М. Пирогова *М. В. Йолтуховського (м. Вінниця)* – «Від теоретичного осмислення до практичного втілення в життя проекту «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку»; академіка *Л.В. Баженова (Кам'янець-Подільський)* – «Європейське магдебурзьке право XIV–XVII ст. на Поділлі – традиція сучасного міського самоврядування». Доповідач розкрив історію поширення магдебурзького права на території Поділля як основи сучасного міського самоврядування.

Ф.М. Медвідь (м. Київ), професор кафедри історії та теорії держави і права МАУП, доктор наук в галузі політології, академік Міжнародної академії безпеки життєдіяльності Інституту права ім. князя Володимира зупинився у своїй доповіді «Михайло Грушевський як голова НТШ: організатор української національної науки» на осмисленні діяльності М. Грушевського на посаді голови НТШ у Львові, з'ясував підходи до розуміння бібліографії про діяльність вченого як організатора української науки; Барський міський голова *А.А. Цицюрський* проаналізував різнопланову творчу діяльність в Барі на початку XX ст. міського голови *В. М. Шпаковича*.

У своїй доповіді «Екологія як основа сталого розвитку Барського району Поділля» д-р біол. наук, професор, завідувач кафедри екології та безпеки життєдіяльності Державного економіко-технологічного університету транспорту МОНУ *О.Я. Пилипчик (м. Київ)* розкрив проблеми екологічної політики держави та зокрема у Подільському регіоні.

У доповіді «Етномовна структура населення Барського району Вінницької області» доктор історичних наук, професор, завідувач кафедрою історії науки і техніки НТУ «Харківська політехніка» *В.М. Скляр (м. Харків)* розкрив особливості етнічного складу та мовну структуру насе-

лення Барського р-ну та м. Бара за статистичними матеріалами Всеукраїнського перепису населення, встановлено, що абсолютну більшість серед населення регіону становили українці та україномовне населення, констатував той факт, що в середовищі етнічних меншин значного розповсюдження набули природні процеси мовної українізації.

Канд. архітектури, доц. кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського університету будівництва та архітектури *Н.А. Леценко (м. Київ)* в ході стендової доповіді з використанням мультимедійної апаратури «Ревалоризація історичного середовища як умова сталого розвитку малого міста» визначила сучасний напрямок розвитку міста Бар як соціокультурного та рекреаційного центру, запропонувала рекомендації місцевій владі щодо створення привабливого міського середовища та розглянула на основі власного проекту ревалоризацію історичного центру Бара.

Жвавий інтерес у присутніх викликала доповідь директора Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки імені К. Тімірязєва, заслуженого працівника культури України *Н.І. Морозової (Вінниця)* «Прижиттєві видання творів М. С. Грушевського у фонді Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва», у якій представлено характеристику прижиттєвих видань М. Грушевського, які зберігаються у фондах рідкісних і цінних видань бібліотеки.

Д-р філос. наук, проф. кафедри політології Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка *Ф.М. Кирилюк (м. Київ)* та стипендіат Інституту міжнародних відносин факультету соціальних наук Вроцлавського університету (*Республіка Польща*) *В.М. Мельник* у своєму виступі «Політична антропологія магдебурзького права» зупинилися на особливостях формування специфічної української традиції міського та місцевого самоврядування.

У доповіді доктора історичних наук, професора, головного наукового співробітника Інституту української археографії та джерелознавства ім. Михайла Грушевського НАН України *Ю.А. Муцика*, кандидата історичних наук, наукового співробітника *І.Ю. Тарасенко (м. Київ)* «Місто Бар в роки гетьманату Петра Дорошенка» розглянута історія Бару в роки гетьманування Петра Дорошенка, коли Бар перебував у центрі боротьби між Гетьманщиною, Річчю Посполитою, Османською імперією та Кримським ханством, а канд.

іст. наук, ст. наук. сп. Хмельницького обласного краєзнавчого музею, член НСКУ *С.М. Єсюнін (м. Хмельницький)* зупинився на особливостях розвитку промисловості у заштатних містах Подільської губернії у другій пол. XIX ст.

Завершила пленарне засідання доповідь канд. архітектури, доц., директора Київського науково-дослідного Інституту пам'яток охоронних досліджень, історика архітектури *О.А. Пламєницької (м. Київ)* «Проблематика історико-містобудівних досліджень м. Бара в аспекті зображення культурної спадщини».

У подальшому учасники конференції взяли активну участь у роботі чотирьох секцій. На першій (Голова – *В. М. Скляр*, секретар – *І. А. Зелененька*). розглядалися питання Барської землі Поділля як об'єкту міждисциплінарних досліджень та суб'єкту інтеграції у євроатлантичний простір. Д-р іст. наук *Г.В. Дефорж (м. Кропивницький)* висвітлила внесок М.В. Павлової в дослідження викопних ссавців третинного періоду півдня і заходу України, в тому числі і Барської землі Поділля, проаналізувала наукові праці вченої, які засвідчили багату палітру викопних форм у Подільській, Волинській та Херсонській губерніях; д-р іст. наук, проф. кафедри теорії права та держави Університету державної фіскальної служби України *В.О. Доценко (м. Ірпін)* здійснив соціально-економічний аналіз особливостей розвитку єврейських міст Поділля в першій чверті XX ст.

Цікавим були виступи, кандидата історичних наук, доц. НТУ «Харківський політехнічний інституту» *М.В. Гутник (м. Харків)* про уродженця м. Бар, видатного математика *В. Я. Буняковського*; кан. іст. наук., доц. Глухівського НПУ ім. О. Довженка *О.Б. Бакальця (Глухів)*, викладач вищої категорії Барського ГПК ім. М. Грушевського *Н. О. Бакалець (м. Бар)* – «Штрихи біографії науковців-земляків з с. Явтухи Деражнянського р-ну Хмельницької області». Заслуговують на увагу виступи інших членів секції: *М. П. Йолтуховського*, *І. А. Зелененької*, *В. А. Медведєва* з м. Бара.

Друга секція (Голова – *Ф. М. Кирилюк*, секретар – *Н. І. Стрельбицька*) зосередила свою увагу на ролі міста Ров в соціокультурному розвитку Великого князівства Литовського і Королівства Польського, історичній пам'яті сучасної Барської землі Поділля, особливостях надання міській громаді Бару магдебурзького права. Зокрема були виголошені та обговорені доповіді:

В. А. Захар`єва (м. Хмельницький) «Захисні укріплення пізнього середньовіччя вздовж Кучманського шляху західніше «Східних воріт Поділля» – м. Бар»; *О. А. Пламєницької (м. Київ)* «Барська фортеця»; *В.М. Мельника (Вроцлав)* «Община як прообраз міста: концепція еволюції германського права Георга Людвіга Маузера»; *О.О. Пилипчук (м. Київ)*, *З.С. Савчук (м. Вінниця)* «В.Д. Отамановський про історію становлення міського ладу в Україні у XIV–XVIII ст. і про роль магдебурзького права»; *Н.І. Стрельбицької (м. Хмельницький)* «Діяльність представників органів міського самоврядування міста Бара – міських голів та гласних думи і управи наприкінці XIX – на початку XX ст.»; *Г.Г. Вишневої та Т.І. Гаєвської (м. Київ)* «Традиційні обряди звичаєвого права у контексті збереження та популяризації історико-культурної спадщини Поділля»; *А.К. Лисого (м. Вінниця)* та *Ю.Л. Маліновського (м. Бар)* «До питання про барську поліцію зразка 1843 року»; *О.А. Бакальця (м. Глухів)*, *О.В. Пінкасевича (м. Дунаївці)*, *В. О. Шапринського (м. Вінниця)* «Монети Подільського князівства кінця XIV ст. часу правління Костянтина Коріатовича: топографія знахідок»; *Ж. А. Карбовської (м. Кам'янець-Подільський)* «Монети та банкноти Угорщини XIX–XXI ст. колекції Кам'янець-Подільського історико-архітектурного заповідника».

На третій секції (Голова – *Ф.М. Медвідь*, секретар – *П.Н. Савчук*) учасники розглянули доповіді про Михайла Грушевського як державного, політичного і громадського діяча, організатора української науки – дослідника історії і культури України та Барської землі Поділля, зокрема. Засідання пройшло в музеї Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського. Д-р іст. наук, професор кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького *В. В. Гоцуляк (м. Черкаси)* виступив з доповіддю «М.С. Грушевський – ключова постать української історії», наголосивши на великій історичній спадщині, яка в час відзначення 150-річчя з дня народження Великого Українця та 25-річчя української незалежності, є досить вагомою і актуальною. Доктор історичних наук, професор кафедри давньої історії України та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка *В.В. Тельвак (м. Дрогобич)* і студентка-магістр філос. ф-ту Прикарпатського НУ імені В. Стефаника *В.В. Педич (м. Івано-Франківськ)* виступили з допо-

віддю «Соціально-філософський дискурс Михайла Грушевського: проблема суб'єкта», яка викликала жваве обговорення.

Досить глибоким за змістом та широким за практичним спрямуванням був виступ доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії Інституту історії, етнології і права Вінницького ДПУ імені Михайла Коцюбинського І.М. Романюка (м. Вінниця) на тему «Вінниччина в житті і діяльності Михайла Грушевського». О. В. Пластун (м. Глухів), студент IV курсу спеціальності «Історія» Глухівського НПУ ім. О. Довженка (наук. кер. к.і.н., доцент О. А. Бакалець) розкрив роль М. С. Грушевського як організатора освіти в добу УЦР (березень 1917–1918 рр.). В. В. Тельвак (м. Дрогобич), доктор історичних наук, професор кафедри давньої історії України та СІД Дрогобицького ДПУ І. Франка, В.П. Педич (м. Івано-Франківськ), кандидат історичних наук, доцент Івано-Франківського ТУ нафти і газу зупинилися на темі початків української козаччини у дослідженнях львівських учнів М. Грушевського (на прикладі І. Крип'якевича). Завершив роботу третьої секції виступ канд. мистецтвознавства, доцента, заступника директора з наук роботи та міжрегіональних зв'язків Барського ГПК ім. М. Грушевського А. І. Сторожук на тему «Наукова робота в Барському гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського: здобутки та перспективи».

Четверта секція проходила в приміщенні Польського Дому (Голова – М. М. Мосунов, секретар – О. А. Крижанівський). Її тематика «Королева Бона Сфорца д'Арагона – нащадок досягнень італійської міської культури епохи Ренесансу та стратег утворення територіально-адміністративних об'єднань. Європейські практики демократизації суспільства та децентралізації влади для формування усталених спроможних територіальних об'єднань Барського краю Поділля».

Присутні заслухали та обговорили доповіді: В.В. Барова (м. Ніжин), студента Ніжинського ДУ імені М. Гоголя (науковий кер. д.і.н., проф. Є. М. Луняк) («Впровадження Боною Сфорца західноєвропейських принципів у формування територіальних утворень та управління міськими та сільськими поселеннями Поділля»); О.А. Кри-

жанівського (м. Київ), канд. архітектури, доцента кафедри дизайну Інституту Мистецтв Київського університету ім. Б. Грінченка, А. О. Білецької, бакалавра цього ж вишу «Проектна пропозиція щодо увіковічення постаті Бони Сфорца на Барській землі Поділля»); С. Ю. Величко (м. Київ), магістра архітектури, аспіранта Київського НУБА («Формування «відчуття місця» в історичному середовищі малого міста в умовах реконструкції та сталого просторового розвитку»); Я.Ю. Медведєвої (м. Лодзь) студентки Лодзинського гуманітарного університету (Республіка Польща), М. Д. Медведєвої (м. Бар), директора Польського Дому в м. Бар. «Відкриття та діяльність Польського Дому в Барі»; І. Меснянкиної (м. Бар), студентки Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського «Мистецькі грані родини Меснянкіних»; С.С. Павича (м. Бар), старшого викладача Барського коледжу транспорту та будівництва КНУ, викладача вищої категорії. Після підсумкового засідання, вироблення рекомендацій, учасники конференції переглянули експозиції музею Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського та Барського районного історичного музею.

За підсумками форуму вийшов збірник матеріалів конференції «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку» (248с.) /М.Ф. Дмитрієнко, д-р іст. наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України, заслужений діяч науки і техніки України (науковий редактор), О.А. Бакалець, канд. іст. наук, доцент кафедри історії, права і методики навчання Глухівського НУ ім.О. Довженка, здобувач відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії НАН України, член НСКУ (відповідальний редактор), Сторожук А.І., канд. мистецтвознавства, доцент Барського ГПК ім. М. Грушевського (відповідальний секретар). 10 вересня гості відвідали музеї і фортецю історико-архітектурного заповідника «Кам'янець-Подільський» та музей «Миньковецької держави» І.С. Мархоцького (директор – В. А. Захар'єв).

Про авторів

Бажан Олег Григорович – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу історичної регіоналістики Інституту історії України НАН України. E-mail: bazhanlio@ukr.net

Бакалець Олексій Андрійович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії, правознавства та методики навчання Глухівського НПУ ім. О. Довженка, здобувач відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії НАН України, експерт Центру соціокультурного проектування МТПЛ. E-mail: bakalec_alex@mail.ru

Ведмідь Людмила Анатоліївна – кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу державного терору радянської доби Інституту історії України НАН України. E-mail: vedmedik@ukr.net

Вронська Тамара Василівна – доктор історичних наук, старший науковий співробітник, викладач кафедри міжнародних відносин Воєнно-дипломатичної академії ім. Є. Березняка. E-mail: vronska_tamara@ukr.net

Голиш Григорій Михайлович – кандидат історичних наук, доцент, директор наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, Почесний краєзнавець України. E-mail: krz_crk@ukr.net

Делеган Михайло Васильович – кандидат історичних наук, голова правління Закарпатської обласної організації Національної спілки краєзнавців України. E-mail: mykhaylo.delegan@gmail.com

Дмитрук Володимир Іванович – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу історичної регіоналістики Інституту історії України НАН України. E-mail: dmytruk_v@ukr.net

Добржанський Сергій Олександрович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. E-mail: dobrserg2128@gmail.com

Забарний Олександр Вадимович – кандидат педагогічних наук, доцент, декан філологічного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. E-mail: zabarniy07@mail.ru

Золотарьов Вадим Анатолійович – кандидат технічних наук, доцент Харківського національного університету радіоелектроніки. E-mail: v.zolotaryov@gmail.com

Кирий Світлана Василівна – завідувач відділу соціокультурної діяльності Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного (м. Київ). E-mail: socio_dnabb@ukr.net

Кислий Мартін-Олександр Олександрович – науковий співробітник Українського центру досліджень Голодомору Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Козак Ганна Григорівна – магістр, асистент кафедри охорони навколишнього середовища та ландшафту Люблінського католицького університету імені Іоана Павла II. E-mail: hannakozak@kul.lublin.pl

Козак Ігор Іванович – доктор біологічних наук, професор кафедри ландшафтної екології Люблінського католицького університету імені Іоана Павла II. E-mail: modeliho@kul.lublin.pl

Кожоляно Георгій Костянтинович – доктор історичних наук, професор, голова Буковинського етнографічного товариства. E-mail: G_kogolianko@ukr.net

Костенко Антон Віталійович – кандидат історичних наук, бібліотекар-координатор Херсонської централізованої бібліотечної системи. E-mail: archaeosector@gmail.com

Кязимова Галина Хадирівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету.

Левицький Віталій Орестович – кандидат історичних наук, доцент, докторант кафедри історії України Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. E-mail: levior@ukr.net

Левченко Валерій Валерійович – кандидат історичних наук, доцент Одеського національного морського університету. E-mail: levchenko_lav@ukr.net

Ляковська Світлана Петрівна – доктор історичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії Навчально-наукового інституту контррозвідувальної діяльності Національної академії Служби безпеки України. E-mail: spgnit@i.ua

Маслак Володимир Іванович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри українознавства Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. E-mail: v.i.maslak.63@yandex.ru

Машкевич Стефан Володимирович – доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник, Інститут теоретичної фізики ім. Боголюбова НАН України. E-mail: mash@mashke.org

Мех Наталія Олександрівна – доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України. E-mail: mno_logos@ukr.net

Милько Володимир Іванович – кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу історії України XIX – початку XX ст. Інституту історії України, прес-секретар НСКУ. E-mail: mylko_v@ukr.net

Москалюк Микола Миколайович – доктор історичних наук, професор кафедри історії України Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. E-mail: moskalyuk.mykola@gmail.com

Ольшовська Павліна Петрівна – магістр кафедри ландшафтної екології Люблінського католицького університету імені Іоана Павла II. E-mail: p.olszowska@gmail.com

Осипенко Олександр Валентинович – асистент кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету. E-mail: OsupenkoOleksandr@ukr.net

Пекарська Людмила В'ячеславівна – доктор філософії, завідувача Бібліотеки й Архіву ім. Т. Шевченка Союзу Українців у Великій Британії (Лондон). E-mail: ludmila.pekarsra@augb.co.uk

Попович Олексій Анатолійович – аспірант Центру дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів). E-mail: OleksijPopowych@online.ua

Ралдугіна Тетяна Павлівна – Заслужений працівник культури України. E-mail: raldugina.tatiana@gmail.com

Реєнт Олександр Петрович – заступник директора Інституту історії України НАН України, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, голова НСКУ. E-mail: kraeznavstvo@ukr.net

Романцов Олександр Володимирович – кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу історичної регіоналістики Інституту історії України НАН України. E-mail: o.romantsov@gmail.com

Сацький Павло Вікторович – кандидат історичних наук, доцент ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». E-mail: pavangard@i.ua

Сидорович Єгор Сергійович – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри туризму Херсонського державного університету. E-mail: eg.sidorovitch@yandex.ua

---

Сезін Дмитро Сергійович – аспірант кафедри українознавства Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. E-mail: sakura_18_90@mail.ru

Сезін Сергій Юрійович – здобувач кафедри українознавства Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. E-mail: dimasezin@mail.ru

Силка Оксана Захарівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри українознавства Національного університету харчових технологій (м. Київ). E-mail: omedalieva@ukr.net

Синявська Лариса Іванівна – доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії України Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. E-mail: lora-s@meta.ua

Скороход Ольга Володимирівна – здобувач кафедри історії Національного університету «Києво-Могилянська академія». E-mail: skorokhod_ol@ukr.net

Шевченко Анастасія Віталіївна – аспірантка кафедри всесвітньої історії та історіографії Факультету психології, історії і соціології Херсонського державного університету.

Щербина Надія Федорівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету. E-mail: NadinF@ukr.net

Шипотілова Олена Павлівна – кандидат історичних наук, завідувач навчально-методичного кабінету кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету.